

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ สภาพการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษา หลักการ ทฤษฎี จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงขอเสนอแนะรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

1. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.1 ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.2 ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.3 หลักการ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.4 วัตถุประสงค์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.5 ประโยชน์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.1 แผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
 - 2.2 หลักการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.3 บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.4 บทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. สภาพการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 3.1 การประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 3.2 บุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 3.3 มาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

มีหลายหน่วยงานได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ ดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2544 : 5) กล่าวว่าไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือที่ทำงานที่ชัดเจน โดยที่มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน

กรมสุขภาพจิต (2544 : 15) ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือที่ทำงานที่ชัดเจน โดยที่มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมจากโรงเรียน การดูแลช่วยเหลือ หมายรวมถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาโดยวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานที่พัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2544 : 44) ได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ว่า เป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือให้นักเรียนให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามอัตภาพของตนเอง โดยพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อให้ นักเรียนสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์มากขึ้น นักเรียนรู้จักยอมรับและเข้าใจผู้อื่น มากขึ้น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ข : 4) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการดูแลนักเรียนและระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็งคุณภาพชีวิตที่ดีมีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจนพร้อมทั้งวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้โดยมีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษาอันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคนที่มีส่วนร่วม

สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการของครูในการส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน อย่างมีขั้นตอน โดยการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเหลือให้นักเรียนดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเต็มศักยภาพของตนเอง

ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 3) ได้บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และการจัดกระบวนการเรียนการสอน ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนรู้จัก ประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญญา ในการปฏิรูประบบราชการซึ่งเป็นการพัฒนาครูให้ เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะ ที่ได้คุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพตามการ ประกันคุณภาพการศึกษา ด้านปัจจัย คือ ครูเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ โดยมีตัวชี้วัด ที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของครูในการพัฒนานักเรียน คือ การมีความรัก เอื้ออาทร เอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ การมีมนุษยสัมพันธ์และสุขภาพจิต ที่ดีพร้อมที่จะแนะนำและร่วมมือแก้ปัญหานักเรียน แสดงให้เห็นว่า ครูต้องพัฒนาตนเองให้เป็น ครูมืออาชีพ คือ นอกจากจะทำหน้าที่ครู ผู้มีความรู้ มีความสามารถในการจัดการเรียน การสอน ให้แก่นักเรียนแล้วยังต้องทำหน้าที่อื่น ๆ ที่เป็นการสนับสนุนหรือพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพทั้งดี เก่ง มีสุข ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานด้านผลผลิต คือ นักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่าง โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนในการจัดการศึกษา ดังนั้นระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็น ระบบที่สามารถดำเนินการเพื่อรับประกันคุณภาพได้ ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านปัจจัย ด้านผลผลิตและ ด้านกระบวนการ สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาที่มุ่งหวังให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะ พัฒนาเยาวชนให้สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา จิตใจและสังคม

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน คือ กระบวนการ ดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพและมีหลักฐานที่ตรวจสอบได้ มีครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการทำงาน โดยมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและ

ภายในสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและ คณะครูทุกคน ฯลฯ

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 3) ได้ให้แนวคิดหลักในการดำเนินงาน ดังนี้ การจัดทำ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งมีวิธีการกิจกรรมและ เครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนประสบความสำเร็จ โดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและ วิธีการแตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้น การยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ในการพัฒนาเพื่อดูแลช่วยเหลือทั้งด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งที่จะต้อง
 2. ความสำเร็จของงาน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทั้งร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกฝ่ายที่มี ส่วนเกี่ยวข้อง
 3. การปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารและครูอาจารย์ให้ไปสู่ความรับผิดชอบ ที่จะดูแลพัฒนาการของนักเรียนอย่างเป็นองค์รวม
 4. การวางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่านักเรียนทุกคนมีครู อาจารย์อย่างน้อยหนึ่งคน ที่ จะดูแลทุกข์สุข ได้อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
 5. การสนับสนุนให้ครูอาจารย์ได้มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพื่อให้การดูแล ทางโรงเรียนและชุมชนเชื่อมประสานกัน
 6. การส่งเสริมให้ผู้ปกครองรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายที่จะช่วยกันเฝ้าระวังดูแลบุตรหลาน
 7. การประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชนและผู้ชำนาญในสาขาต่างๆ เพื่อให้มีการ ส่งต่อและการรับช่วงการแก้ไขและส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนใน รูปแบบสหวิทยาการ
- ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีจุดมุ่งหมายสำคัญที่คุณภาพนักเรียน ให้มีความพร้อม สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ ด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม มีชีวิตที่สงบสุข ให้สมกับข้อความที่ว่า “เก่ง ดี มีสุข” โดยบุคลากรทุกคนในโรงเรียนร่วมมือกันทั้งผู้บริหารและ ครู ที่สำคัญคือ ความดูแลเอาใจใส่ของครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น ที่มีให้แก่ นักเรียนทุกคน อย่างเต็มกำลังความสามารถ ด้วยความรัก ความเมตตาและความเข้าใจนักเรียนแต่ละคนซึ่งมี ความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนา นักเรียนให้พร้อมที่จะเติบโต เป็นผู้ใหญ่ในอนาคตอย่างมีคุณภาพ รอบด้าน เป็นกำลังสำคัญของสังคม สามารถนำพาความรุ่งเรืองและความสงบสุขสู่ประเทศชาติ ต่อไป

บทบาทของความเป็นครูในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีคุณค่า น่าภูมิใจอย่างยิ่งที่มีส่วนร่วมในการสร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตวิญญาณให้เกิดขึ้นในโรงเรียนในสังคมประเทศหรือรวมทั้งสังคมโลกด้วยเช่นกัน

หลักการ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมาย และหลักการการจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคนโดยยึดหลักว่า ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือ ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23 ข้อ 5) ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน. 2546 : 10)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หลักการ ข้อ 3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ" และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเรียน รักการค้นคว้า

วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน. 2547 ข : 5)

1. เพื่อให้โรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสามารถตรวจสอบได้

2. เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

กรมสุขภาพจิต (2544 : 13) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือชุมชนมีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่มีระบบ พร้อมด้วย เอกสารหลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบหรือรับการประเมินได้

สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งเสริมให้ครูทุกคนในโรงเรียน ชุมชน และองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ประโยชน์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนก่อให้เกิดประโยชน์แก่บุคคลและสถาบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ก : 8) ดังนี้

กรมสุขภาพจิต (2544 : 13) กล่าวถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

1. นักเรียนได้ดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรวจสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี และอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเองและควบคุมตนเองได้
4. นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
5. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ข : 8) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีต่อนักเรียน ครู ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ปกครอง เขตพื้นที่การศึกษาและประเทศชาติ ไว้ดังนี้

1. นักเรียน

1.1 ได้รับการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างทั่วถึง

1.2 ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหาทั้งด้านการเรียนรู้และความสามารถพิเศษ

1.3 ได้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัว มีทักษะทางสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.4 มีทักษะชีวิตและมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ครู และผู้ปกครอง

2. ครู

2.1 ตระหนักและเห็นความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน

2.3 มีผลงานสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา

2.4 มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู

3. ผู้บริหาร

3.1 รู้ศักยภาพของครูในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้

3.2 ได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนานักเรียน

หลักสูตรและคุณภาพการจัดการศึกษา

3.3 มีรูปแบบกระบวนการพัฒนาและการพัฒนาเชิงระบบภายใต้การมีส่วนร่วม

4. โรงเรียน

4.1 มีผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา

4.2 ได้รับการยอมรับ การสนับสนุน และความร่วมมือจากชุมชน บุคลากร องค์กรที่เกี่ยวข้อง

เกี่ยวข้อง

4.3 มีการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้และเอื้ออาทร

5. ผู้ปกครอง ชุมชน

5.1 ตระหนักในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน

5.2 เข้าใจถึงวิธีการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน

5.3 เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลานและบุคคลในชุมชน

5.4 มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตรหลาน เป็นครอบครัวที่เข้มแข็ง

6. เขตพื้นที่การศึกษา

6.1 พัฒนาวัฒนธรรมในการพัฒนานักเรียน

6.2 พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงาน การนิเทศติดตามผล ประเมินผล และ

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

6.3 มีระบบข้อมูลสารสนเทศทั้งข้อมูลระดับบุคคล และระดับโรงเรียน เพื่อพัฒนางาน

ต่อไป

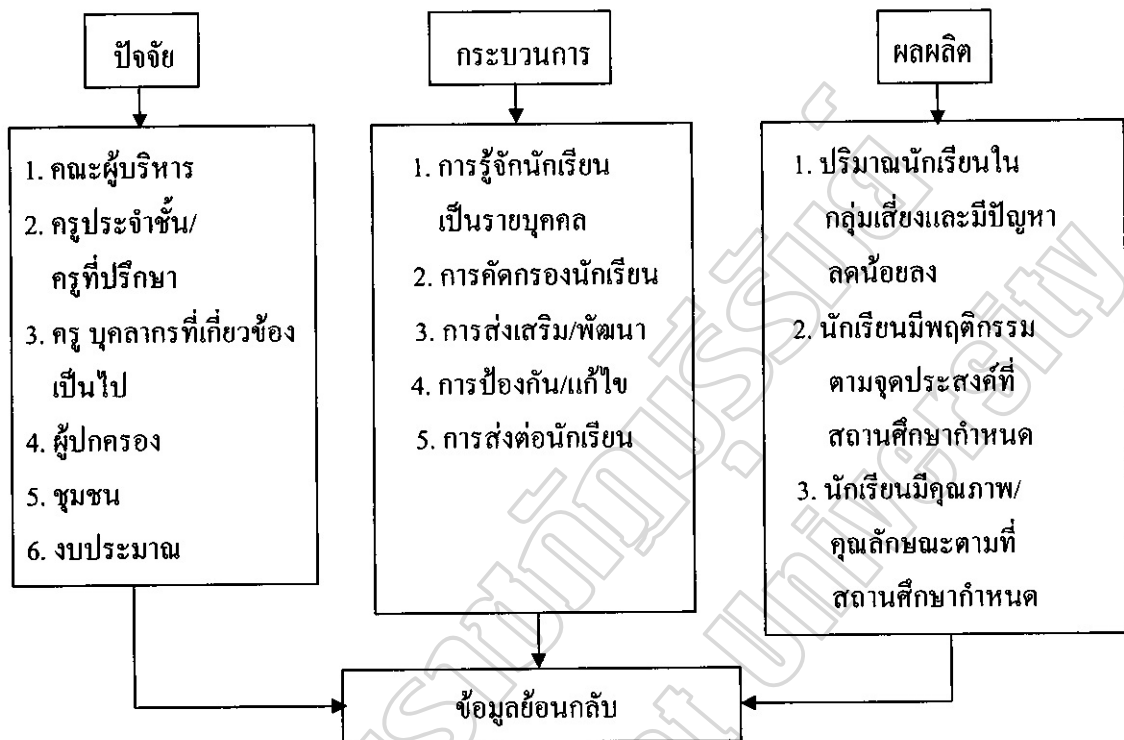
7. ประเทศชาติ

- 7.1 นักเรียนมีคุณภาพดี มีปัญญา และมีความสุข
- 7.2 มีการเชื่อมโยงข้อมูลของเยาวชนทุกระดับ
- 7.3 ลดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงานต่าง ๆ
- 7.4 ประชากรมีคุณภาพเป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ก : 18) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่เป็นเป้าหมายสูงสุดของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ทำให้นักเรียนทุกกลุ่มทุกคนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงและใกล้ชิดอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งประกอบไปด้วย มีพัฒนาการทางปัญญา พัฒนาการทางร่างกาย พัฒนาทักษะชีวิต พฤติกรรม ความประพฤติ ปลอดภัยจากยาบ้า ปลอดภัยจากโรคระบาด การอยู่รอดปลอดภัย สิทธิโอกาส/ความเสมอภาคไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ทุนการศึกษา ค้อยโอกาส/พิการ การคุ้มครองสิทธิเด็ก การมีส่วนร่วม ปลอดภัยจากสารเสพติด ปลอดภัยจากเอดส์ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง พัฒนาการปรับตัว พัฒนาการทางอารมณ์/สุขภาพจิต มุ่งสู่การเป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจัดทำขึ้น ตามแนวคิดการบริหารงานเชิงระบบที่มีโครงสร้างสำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ ปังจัยป้อน กระบวนการและผลผลิต โดยที่แต่ละองค์ประกอบจะมีรายละเอียดและมีปฏิสัมพันธ์กัน สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังแสดงในภาพประกอบ 1 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 11)

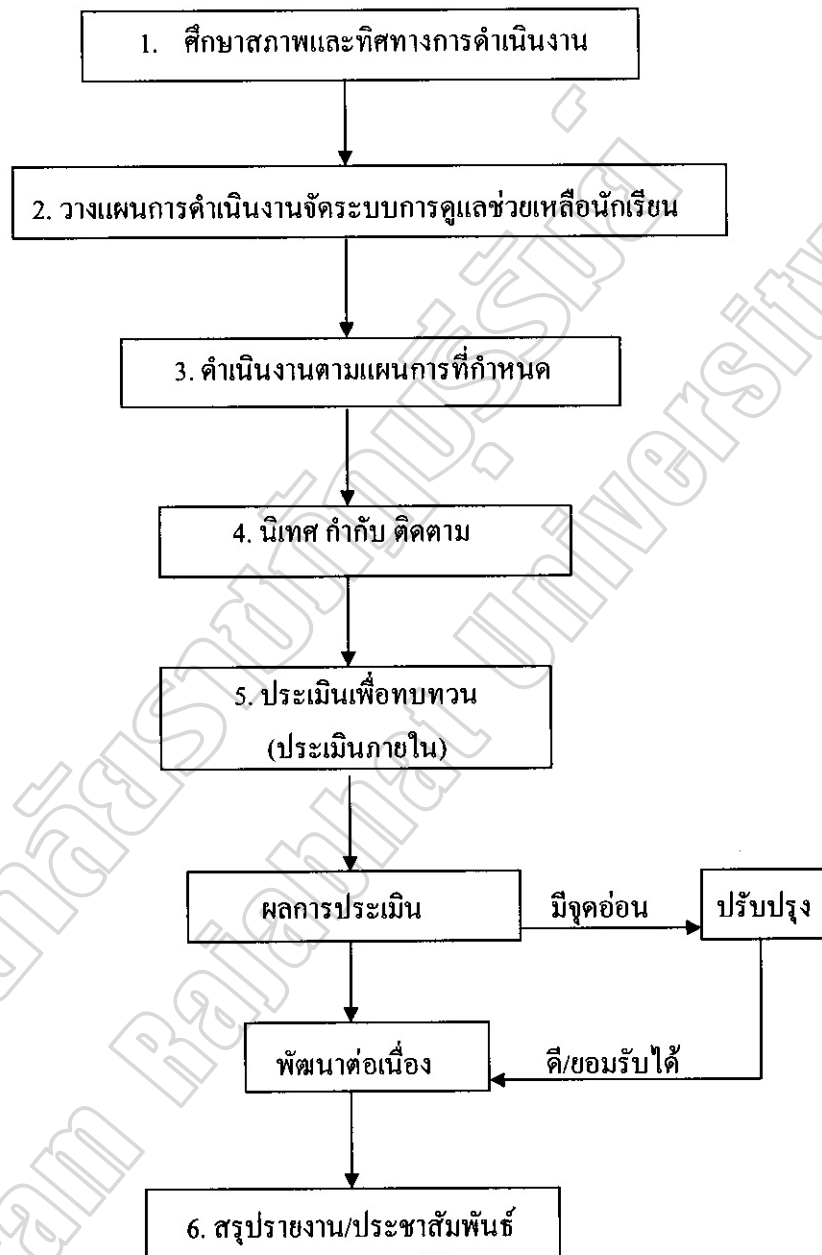
ภาพประกอบ 2.1 โครงสร้างของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการดำเนินงาน 2 ระดับ คือ

1. ระดับสถานศึกษา เป็นการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ใช้วงจรมุ่ง
2. ระดับปฏิบัติของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา เป็นกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา

การดำเนินการทั้ง 2 ระดับ ดังกล่าว ดังแสดงในภาพประกอบ 2 (กระทรวงศึกษาธิการ.

2547 : 12)

ภาพประกอบ 2.2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

แผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเข้าสู่สถานศึกษา มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีแผนการดำเนินงานที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ และสามารถนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 1 รอบปี ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 28 - 34)

การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน

การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาประกอบด้วยกิจกรรม 2 กิจกรรมดังนี้

แต่งตั้งคณะกรรมการ

กิจกรรมที่ 1 แต่งตั้งคณะกรรมการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีคณะกรรมการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
2. เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วิธีการดำเนินงาน

1. ประชุมเพื่อกำหนดโครงสร้างบุคลากรในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

2. แต่งตั้งคณะกรรมการ ดังนี้

2.1 คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ)

2.2 คณะกรรมการประสานงาน (ทีมสนับสนุน)

2.3 คณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ)

2.4 กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการ

ประสานงาน คณะกรรมการดำเนินงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วิเคราะห์สภาพความพร้อมของสถานศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติงาน

กิจกรรมที่ 2 วิเคราะห์สภาพความพร้อมของสถานศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบสภาพพื้นฐานของสถานศึกษาเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้มีข้อมูลสำหรับการวางแผนการดำเนินงาน

2. เพื่อให้ได้แผนปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

ตลอดปีการศึกษา

วิธีการดำเนินงาน

คณะกรรมการอำนวยการหรือคณะกรรมการประสานงานดำเนินงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพความพร้อมของสถานศึกษา โดยใช้แบบประเมินหรือแบบสำรวจการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหรือแบบสอบถามความพร้อมพื้นฐานของสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นเอง เพื่อศึกษาจุดแข็งจุดอ่อนในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาที่มีต่อการช่วยเหลือนักเรียนและข้อเสนอแนะของครู รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำโครงการแผนปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาและ การจัดกิจกรรมหรือ โครงการเพื่อสนับสนุนให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การปฏิบัติตามแผน

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ประกอบด้วย
สร้างความตระหนักและความเข้าใจบุคลากร

กิจกรรมที่ 1 สร้างความตระหนักและความเข้าใจบุคลากร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาหรือบุคลากรหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเข้าใจบทบาทภาระหน้าที่ของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. เพื่อให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีความเข้าใจในขั้นตอนวิธีการและมีการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วิธีดำเนินการ

1. ประชุมชี้แจงและสร้างความเข้าใจเพื่อให้กับบุคลากรในสถานศึกษาด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความยินดีร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

2. ฝึกอบรมบุคลากร โดยเฉพาะครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ความสามารถ เทคนิคหรือทักษะต่าง ๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้น

3. ประชาสัมพันธ์งานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

4. ประเมินผลการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและนำผลการประเมินมาเป็นข้อในการพัฒนาบุคลากรต่อไป

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กิจกรรมที่ 2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูได้ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กำหนดไว้
2. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพและความต้องการของนักเรียน

วิธีการดำเนินการ

1. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้
 - 1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งอย่างน้อยต้องครอบคลุมด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว
 - 1.2 การคัดกรองนักเรียน โดยจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา
 - 1.3 การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมโฮมรูม และกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน
 - 1.4 การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การให้คำปรึกษาหารือ กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมสอนเสริม กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง
 - 1.5 การส่งต่อนักเรียนไปรับความช่วยเหลือจากครูอื่น ๆ เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง เป็นต้น
2. บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและควรบันทึกขั้นตอน
3. สรุปผลการปฏิบัติงาน รายงานผลการดำเนินงาน

การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน ผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 33 - 34)

ประเมินผลเพื่อทราบ

กิจกรรมที่ 1 ประเมินเพื่อทบทวน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคที่มีในแต่ละระดับและนำข้อมูลไปใช้ในการทบทวนและปรับปรุงระหว่างการทำงาน
2. ให้ได้รายงานผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในแต่ละระดับชั้นสำหรับจัดทำสรุปรายงานของสถานศึกษาต่อไป

วิธีการดำเนินงาน

1. คณะกรรมการอำนวยการแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการดำเนินงานของสถานศึกษาต่อไป
2. การประเมินการ โดยผู้ที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งหรือผู้แทนครูในแต่ละระดับ ซึ่งได้รับการอบรมหรือมีความรู้ ทักษะในการประเมิน โดยดำเนินการประเมินสลับระหว่างชั้น
3. นำผลดังกล่าวมาปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น
4. ดำเนินการประเมินคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการดำเนินงานในแต่ละระดับชั้น ภาคเรียนละ 1 ครั้ง
5. ผู้ทำหน้าที่ประเมินจัดทำรายการประเมินคุณภาพของแต่ละระดับส่งต่อคณะกรรมการประสานงาน เพื่อรายงานผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

กิจกรรมที่ 2 ประเมินผลเพื่อพัฒนาและสรุปรายงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ได้รับรายงานสรุปผลการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละภาคเรียน และปีการศึกษา
2. เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนา ระบบวิธีการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วิธีการดำเนินงาน

1. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาแต่ละคนจัดทำรายงานการดำเนินงานเสนอประธานคณะกรรมการดำเนินงานทุกสิ้นภาคเรียน

2. คณะกรรมการดำเนินงานในแต่ละระดับจัดทำรายงานสรุปเป็นระดับเสนอประธานคณะกรรมการประสานงาน

3. คณะกรรมการประสานงานจัดทำรายงานสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากประธานคณะกรรมการดำเนินงานและจากการประเมิน เพื่อทบทวนแล้วนำมาจัดทำรายงานเป็นภาพรวมของสถานศึกษา เสนอคณะกรรมการอำนวยการ

4. คณะกรรมการอำนวยการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 ประชุมพิจารณารายงานจากคณะกรรมการประสานงาน เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

4.2 นิเทศ กำกับติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงานทุกระดับอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการประชุมติดตามผลอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง
หลักการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เพื่อให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จนั้น สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ข : 9 - 12) ได้กำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานโดยมีหลักการ ดังนี้

1. การบริหารเชิงระบบ

การดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นเป็นการบริหารคุณภาพเชิงระบบตามแนวคิดของเดมมิ่ง (PDCA) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 การวางแผน (Planning) เป็นการวางระบบซึ่งเป็นองค์ประกอบแรกที่สำคัญที่สุด จะต้องกำหนดขั้นตอนการทำงานเป็นกระบวนการ แต่ละขั้นตอนมีวิธีการปฏิบัติเป็นมาตรฐานและการบันทึกการทำงานเป็นปัจจุบัน ข้อมูลจากบันทึกนี้จะนำไปสู่การตรวจสอบประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้และเป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดของระบบย่อยที่ส่งผลถึงคุณภาพของโรงเรียนทั้งระบบ

1.2 การดำเนินงาน (Doing) เป็นการปฏิบัติร่วมกันของทุกคน โดยใช้กระบวนการวิธีการ และบันทึก บุคคลภายในองค์กรที่รับผิดชอบในระบบย่อยต่าง ๆ จะปฏิบัติและบันทึกต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

1.3 การตรวจสอบและประเมินผล (Checking) เป็นการประเมินตนเองโดยร่วมกันประเมิน หรือสลับเปลี่ยนกันประเมินในระหว่างบุคคล ระหว่างทีมย่อยในโรงเรียน

1.4 การปรับปรุงพัฒนา (Action) เป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไข พัฒนาซึ่งอาจจะแก้ไขพัฒนาในส่วนที่เป็นกระบวนการ วิธีการ ป้จจัย หรือการบันทึกให้ดีขึ้นจนระบบคุณภาพหรือวงจรคุณภาพเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรอย่างยั่งยืน

2. การทำงานเป็นทีม

การทำงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษานั้น การดำเนินงานต้องมีการกระทำตามลำดับไม่ได้ ดังนั้นจึงแบ่งทีมดำเนินการดังนี้

2.1 ทีมนำ ได้แก่ คณะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นผู้วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง จัดทำแผนกลยุทธ์ควบคุม กำกับ ติดตาม และสนับสนุนเสริมสร้างพลังร่วม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ทีมสนับสนุน เป็นทีมหลักในการสนับสนุนด้านวิชาการและอื่น ๆ ให้เกิดการสร้างระบบคุณภาพขึ้น ทีมสนับสนุนจะเป็นใครขึ้นกับการพัฒนาระบบว่ามีจุดเน้นที่ระบบใด เช่น ทีมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หัวหน้าทีม คือรองผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

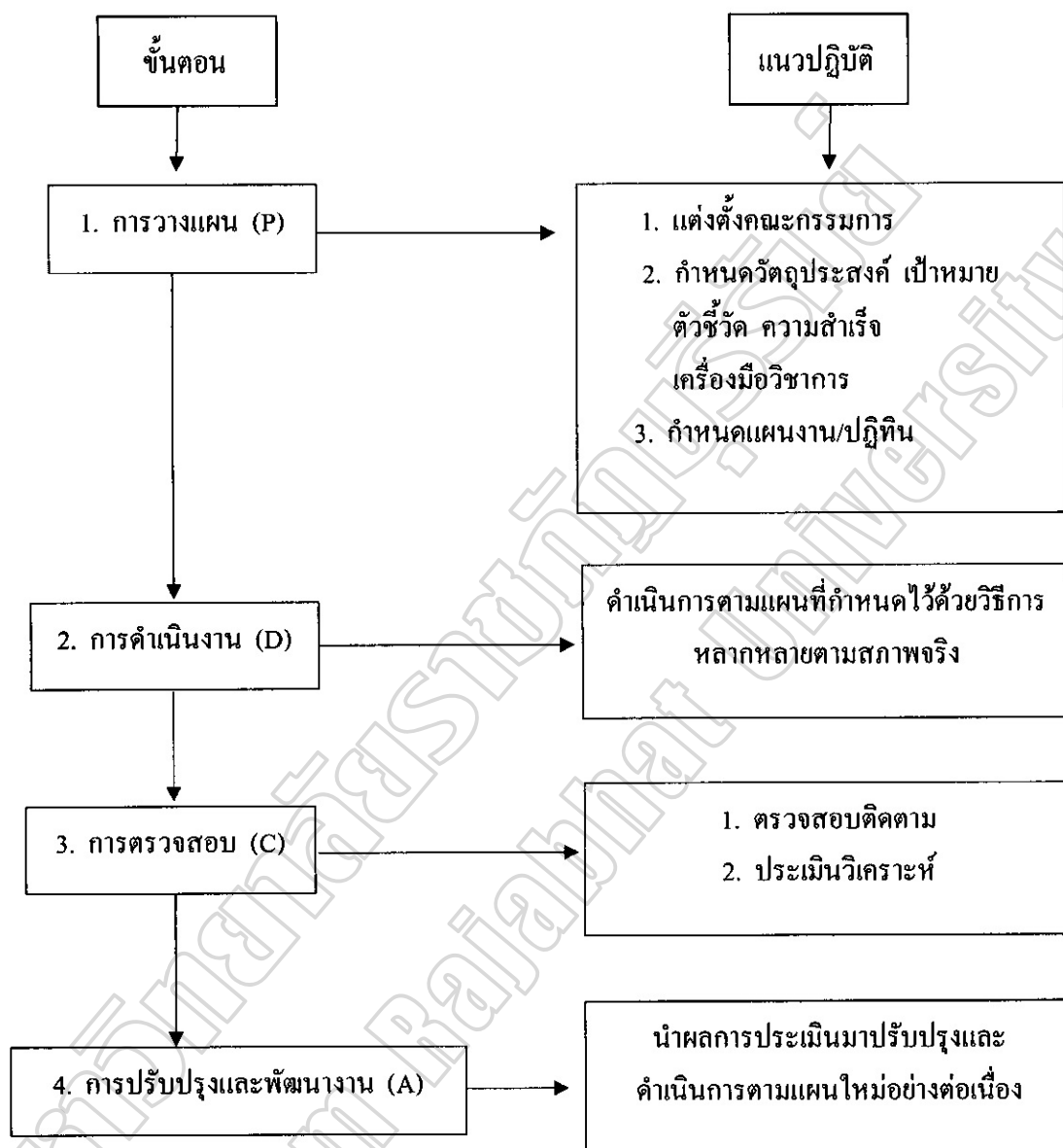
2.3 ทีมทำ เป็นทีมที่สมาชิกรับผิดชอบการทำงานโดยตรง เช่น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือทีมระดับชั้น ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะทำให้ได้รับทราบจุดอ่อนในการดำเนินงานของตน เพื่อให้เกิดแนวทางที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำได้ทั้งภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียนโดยมีบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเอง ไม่ใช่การสั่งการหรือบังคับบัญชาทำให้ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละส่วนเกิดความรู้สึที่ดี ไม่ต้องกังวลเรื่องการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

4. การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนางานช่วยส่งเสริมสนับสนุนและให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปใช้ปรับปรุงงานต่อไป สำหรับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ควรดำเนินการในระบบตามดังแสดงในภาพประกอบ 3 ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 ข : 12)

ภาพประกอบ 2.3 แผนภูมิขั้นตอนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและบรรลุผล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกส่วนในสังคม และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีคุณภาพ การประสานงานและการสร้างความร่วมมือร่วมใจในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ควรประสานความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น กรมสุขภาพจิต ศูนย์อนามัยฯ สาธารณสุขจังหวัด สาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาล องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น การปกครองพิเศษ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม สื่อมวลชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์การเอกชน องค์การอิสระ ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ข : 13 - 25)

1. ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ
2. สอดส่องดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทั้งด้านความปลอดภัยและการแก้ปัญหาพฤติกรรม
3. ร่วมมือกับสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริม ให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
4. เป็นแหล่งการเรียนรู้และฝึกงานและเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียนตามความรู้ความสามารถ ความสนใจ และความถนัด
5. ติดตามผล สะท้อนปัญหา และแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
6. ให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความรู้ เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจ
7. ให้การสนับสนุนและเป็นเครือข่ายในการพัฒนาและขยายผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ข : 13 - 25)

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานกลางที่มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติ คือสถานศึกษาสามารถดำเนินงานระบบการช่วยเหลือนักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน คือ

1.1 กำหนดนโยบายและหน่วยงานรับผิดชอบในสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยกำหนดยุทธศาสตร์เป้าหมายและจุดเน้นด้านการ
ช่วยเหลือนักเรียน และมอบหมายหน่วยงานที่รับผิดชอบในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐานอย่างชัดเจน

1.2 ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นเครือข่ายการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนโดยเชิญประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข สถาบันส่งเสริมการสอบ
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงมหาดไทย สำนักงาน
ตำรวจแห่งชาติ กระทรวงกลาโหม ฯลฯ เพื่อวางแผนทางปฏิบัติร่วมกัน

1.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เกิดการพัฒนาองค์ความรู้
การปฏิบัติด้าน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยพัฒนาบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มี
ความเข้มแข็งด้านองค์ความรู้และปฏิบัติด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย

1.4 สนับสนุนช่วยเหลือให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาสามารถ
ดำเนินการช่วยเหลือ นักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มี
การศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนาด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และช่วยเหลือแก้ไขปัญหาอุปสรรค
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาอันเป็นเหตุให้การปฏิบัติงานไม่ประสบ
ความสำเร็จ

1.5 ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีระบบติดตามประเมินผลและรายงาน
ความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยกำกับ ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานด้านการช่วยเหลือ
นักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนและส่งเสริมระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนภายในสังกัด รวมทั้งการประสาน ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน
จึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

2.1 นำนโยบายการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา โดยจัดทำ
ระบบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือและปัญหาพฤติกรรมนักเรียนของสถานศึกษาจัดทำ
ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้เป็นเครือข่ายให้คำปรึกษาตามสภาพปัญหาและความต้องการ
ของนักเรียนและบริการแก่ผู้สนใจ จัดให้มีแผนงาน โครงการและกิจกรรมการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในระดับพื้นที่ นิเทศ ติดตามผล รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงาน ดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของสถานศึกษา

2.2 ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนองค้ความรู้และความสามารถในการปฏิบัติด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดย

1. ฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ เทคนิคและทักษะในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้
2. จัดทำมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา
3. สนับสนุนให้สถานศึกษา ศึกษาวิจัยและพัฒนา เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำผลมาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. จัดให้มีเครือข่ายประสานงานและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 สนับสนุน ช่วยเหลือให้สถานศึกษา สามารถดำเนินงาน การดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ โดยช่วยเหลือแก้ไขปัญหา อุปสรรคของสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ จัดกลุ่มโรงเรียนเป็นเครือข่ายพัฒนาคุณภาพช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันจนสามารถดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้

2.4 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกันดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเป็นหน่วยงานกลางในการประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น จัดประชุม สัมมนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ร่วมกับสถานศึกษาให้รับรู้บทบาทการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ร่วมเป็นคณะทำงาน คณะกรรมการดำเนินงาน และขอรับความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุน

2.5 ติดตามประเมินผลและรายงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยชี้แจงทำความเข้าใจกับโรงเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและนำไปปฏิบัติได้จริง สร้างขวัญ กำลังใจ และประชาสัมพันธ์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง ติดตาม ประเมินผลและรายงานการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

บทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สถาบันที่ประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ที่จะทำให้การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบุคลากรอื่น

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำสูงสุดในสถานศึกษา สามารถบริหารจัดการและให้ความสำคัญในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้คือ

1.1 บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาให้ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนที่เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดโครงสร้างการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสมกับสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการให้การดำเนินงานตามความเหมาะสม ประชุมคณะกรรมการและกำหนดเกณฑ์จำแนกกลุ่มนักเรียน ส่งเสริมให้ครูทุกคนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้เพิ่มเติมมีทักษะเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.2 ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคลากรภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรต่าง ๆ สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจฯ โดยเชิญร่วมเป็นกรรมการและเครือข่ายในการช่วยเหลือนักเรียน ประชุมปรึกษาหารือและขอความร่วมมือ

1.3 ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน โดยกำหนดปฏิทินการดำเนินงาน นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล ชกย่อง ให้งานวัล เผยแพร่ผลงานการดำเนินงานในโอกาสต่าง ๆ

2. ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา

ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด และเป็นบุคลากรหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

2.1 รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดเตรียมเครื่องมือ เก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล หาข้อมูลเพิ่มเติม โดยนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บข้อมูลและปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ข้อมูล

2.2 คัดกรอง จำแนกกลุ่มนักเรียน โดยดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด สรุปผลการจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่ม

2.3 จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนา โดยจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม โดยเยี่ยมบ้าน จัดกิจกรรมโฮมรูม สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ประชุมผู้ปกครอง จัดหมายข่าว อื่น ๆ จัดกิจกรรมพัฒนาให้เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียน

2.4 จัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ โดยให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไข

2.5 การส่งต่อ โดยดำเนินการส่งต่อภายในไปยังบุคคลหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.6 รายงานผล โดยรายงานผลระหว่างดำเนินการ และรายงานผลเมื่อสิ้นสุด

3. ครูประจำวิชา / ครูทั่วไป

ครูทุกคนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีหน้าที่จัดทำกิจกรรมการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้คือ ดูแลนักเรียนและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน โดยศึกษา สังเกต ดูแลรวบรวมข้อมูลประสานงานกับครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาเพื่อส่งเสริมป้องกันแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริม ป้องกันแก้ไขเพื่อพัฒนานักเรียน โรงเรียนใดไม่มีครูประจำวิชาให้ครูที่ทำหน้าที่ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ครูประจำวิชา

4. ครูแนะแนว

ครูแนะแนวเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อการจัดระบบงานแนะแนวซึ่งมีความสัมพันธ์กับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้คือ

4.1 สนับสนุนครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้คำปรึกษาช่วยเหลือแก่ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา ให้ความมั่นใจ กำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน ในการปฏิบัติงาน ให้คำปรึกษาครอบคลุมทั้งด้านการเรียน อาชีพ ชีวิตและสังคม ทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล จัดทำการศึกษารายกรณี (Case Study) เตรียมเครื่องมือสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างครอบคลุม ต่อเนื่อง และเป็นปัจจุบันให้คำปรึกษาในการจัดทำข้อมูลนักเรียนประกอบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกรณีนักเรียนย้ายที่เรียน

4.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา โดยจัดกิจกรรมป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน ให้นักเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล

4.3 จัดกิจกรรมป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข โดยให้คำปรึกษาให้ความช่วยเหลือประสานความร่วมมือกับครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง

4.4 การส่งต่อโดยส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอก

โรงเรียนใดไม่มีครูแนะแนวให้ครูที่ทำหน้าที่ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครูแนะแนว

5. ครูหัวหน้าระดับชั้น

ในการดูแลความเรียบร้อยของแต่ละชั้นเรียน ครูหัวหน้าระดับชั้นมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้คือ

5.1 ติดตาม กำกับ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โดยวางแผน การกำกับ ติดตามการทำงาน ของ ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา ให้ชัดเจนและรับรู้โดยทั่วกัน อำนวยความสะดวกแก่ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน และจัดทำรายงานประเมินผลระบบ ส่งผู้บริหาร

5.2 ประสานงานผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยจัดประชุมครูใน ระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหา กรณี ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา ติดต่อประสานงานกับเครือข่ายทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา

6. นักเรียนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งเป็นผู้รับ การช่วยเหลือและให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน คือ มีบทบาทหน้าที่ ของนักเรียน และสนับสนุนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้ความร่วมมือ กับคณะกรรมการนักเรียน ให้ความร่วมมือในการสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียนในสถานศึกษา ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างเครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้อง เข้าร่วมกิจกรรมของ โรงเรียน ประสานสัมพันธ์ระหว่างเรียนกับบ้าน

7. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นองค์คณะบุคคลที่ประกอบด้วยตัวแทน หน่วยงาน ซึ่งมีส่วนในการพัฒนาการศึกษา จึงควรมีบทบาทหน้าที่ และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้คือ ให้การสนับสนุนด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้คำปรึกษาในการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริม พัฒนา แก้ไข นักเรียน ติดต่อของ ความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ในการส่งเสริม พัฒนา แก้ไข อำนวยความสะดวก ในการประสานงานเมื่อสถานศึกษาต้องการช่วยเหลือ

8. ผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองและชุมชนเป็นบุคคลและกลุ่มบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับ นักเรียนในพื้นที่มากที่สุดที่จะให้การเอาใจใส่ดูแลนักเรียนได้อย่างดี ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง ชมรม / สมาคมผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ข : 13 - 25)

1. ผู้ปกครองและเครือข่ายผู้ปกครองเป็นบุคคลและคณะบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับ นักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

1.1 อบรมดูแล และเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตครอบครัวมีความรักความ เข้าใจและให้ความอบอุ่น โดยจัดสภาพแวดล้อม ประสพการณ์ให้นักเรียน ได้สัมผัสกับตัวอย่างที่ดี

สนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจและศักยภาพของตนเองใช้หลักจิตวิทยาในการเลี้ยงดูบุตรหลาน

1.2 สนับสนุนให้ความร่วมมือวางแผน ร่วมกับสถานศึกษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม พัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน โดยเข้าร่วมประชุมวางแผน หาแนวทางการดำเนินงาน ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน

1.3 เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีแก่นักเรียน โดยให้คำปรึกษา คำแนะนำที่ดีแก่นักเรียน เสนอแนะแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีให้นักเรียน

2. ชุมชน เป็นสังคมที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมของเด็ก บุคคลทุกคนในชุมชน มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาตนในแนวทางที่เหมาะสม จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงานคือ สนับสนุนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยจัดสภาพแวดล้อมของชุมชน ที่เอื้อต่อการพัฒนา นักเรียนช่วยสอดส่องดูแลนักเรียน เป็นแหล่ง การเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ให้ข้อมูลข่าวสารพฤติกรรมของนักเรียนกับโรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา

สภาพการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในปีการศึกษา 2548 สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกรอบและแนวทาง การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 175 เขตและสถานศึกษาทั่วประเทศ นำไปกำหนดกรอบและแนวทางระดับเขตและสถานศึกษาให้สอดคล้องกันต่อไป สำหรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ได้กำหนดไว้ในกลยุทธ์ที่ 2 การปฏิรูปการเรียนรู้สู่การใช้ความรู้เป็นฐานในการดำรงชีพ โครงการที่ 2 พัฒนาการจัดการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ มีตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย คือนักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือเพิ่มขึ้นร้อยละ 100 โดยมีอัตราการหนีเรียน ขาดเรียน ไม่เกินร้อยละ 5 อัตราการทะเลาะวิวาทของนักเรียน ไม่เกินร้อยละ 3 อัตราการออกกลางคัน มีพฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสม การเกิดอุบัติเหตุ การเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ไม่เกินร้อยละ 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. 2548 : 7) และนโยบายรัฐบาลปัจจุบัน ยังได้กำหนดไว้ในข้อ 2 พัฒนาคณะและสังคมที่มีคุณภาพในด้านเด็กและเยาวชนรัฐบาล ได้จัดหน่วยเคลื่อนที่ที่เข้าถึงตัวเด็กเรียกว่า คาราวานเสริมสร้างเด็ก มีหน้าที่สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาให้มีความรู้และจริยธรรม เริ่มตั้งแต่เด็กแรกเกิด ให้ความสำคัญแก่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ครอบครัวที่อบอุ่น และสถานศึกษาที่ใส่ใจดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้วยการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ความรู้ที่ทันโลก

และคุณค่าที่ดีของวัฒนธรรมไทย สร้างความเข้าใจให้แก่พ่อแม่ ถึงวิธีการดูแลช่วยเหลือบุตรที่ถูกต้อง

สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ ได้กำหนดเครื่องมือในการประเมินคุณภาพระบบ เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและเพื่อให้โรงเรียนทราบจุดตั้งของการพัฒนา โครงการและที่สำคัญการประเมินจะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาคือหน่วยประเมินของ สมศ. ฝ่ายประเมินของเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่การพัฒนา เป็นแนวทางการส่งเสริมการประเมินคุณภาพสถานศึกษาทั้งหมด 12 องค์ประกอบ ส่วนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ถูกกำหนดให้เป็นระบบหลัก ในองค์ประกอบที่ 9 มี 4 ข้อกำหนด ที่สถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ สมศ. กำหนดจึงจะผ่านการประเมินภายนอก ดังนี้

ข้อกำหนดที่ 1 มีการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลและจัดกลุ่มผู้เรียนตามสภาพปัญหา

ข้อกำหนดที่ 2 มีการวิเคราะห์ปัญหา และแก้ไขสถานการณ์ ตลอดจนช่วยเหลือและประสานความร่วมมือกับฝ่ายต่าง

ข้อกำหนดที่ 3 มีการพัฒนาทักษะชีวิตที่เชื่อมโยงกับวิถีของชีวิต

ข้อกำหนดที่ 4 ร่วมมือและส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความรัก ความเข้าใจ เอาใจใส่

ในการอบรมสั่งสอนบุตรหลานและเป็นแบบอย่างที่ดี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 10) กล่าวถึง การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับโรงเรียนไว้ 6 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดทิศทางและกลยุทธ์

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีทรัพยากรจำกัด ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำในการ จัดประชุมครู บุคลากรที่เกี่ยวข้อง กรรมการสถานศึกษา จัดเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน/ชุมชน ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์

2. การวางแผนการดำเนินงาน

โรงเรียนควรวางแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 พัฒนาบุคลากร เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เกิดความตระหนัก มีเจตคติที่ดี

2.2 สร้างความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น

2.4 แต่งตั้งตัวแทนกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้นำชุมชน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียนใน การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งนี้ควรสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

2.5 กำหนดโครงการ/กิจกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

2.6 จัดหาสื่อ/นวัตกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการดำเนินงาน

2.7 รวบรวมข้อมูลและจัดทำสารสนเทศด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

2.8 ประสานความร่วมมือกับองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อระดมทรัพยากรในการดำเนินงาน

3. การดำเนินงานตามแผน

การนำแผนสู่การปฏิบัติของโรงเรียนขนาดเล็กล้วน ควรรูมรณาการจัดการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานตามปกติของโรงเรียน จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครอบคลุมการดำเนินงานการสอนปกติ มีการส่งเสริมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนานักเรียน โดยผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้กับนักเรียนทุกคนตามปกติ ซึ่งถือเป็นบทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้น / ครูประจำวิชา ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยถือว่าเป็นหน้าที่ของครูทุกคน

4. การนิเทศ ติดตาม

การนิเทศ ติดตาม เป็นการนิเทศติดตาม สร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานผู้นิเทศ อาจเป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือคณะกรรมการ โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการตามแผนการนิเทศติดตาม ดังนี้

4.1 นิเทศภายใน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม

4.2 ใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลาย เช่น สอบถาม สัมภาษณ์ เยี่ยมชั้นเรียน ตรวจสอบเอกสารประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์

4.3 นำเสนอข้อมูลความรู้ เทคนิควิธีการที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.4 ประสานขอความร่วมมือจากบุคลากรภายนอกให้การนิเทศ

4.5 ติดตามผลการดำเนินงานของครูในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

5. การประเมินผล ปรับปรุง/พัฒนา

โรงเรียนควรจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระยะ นำผลการประเมินมาใช้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อาศัยบรรยากาศร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาอุปสรรค การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ สนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้เกิดความสำเร็จ

6. การรายงานผลและการประชาสัมพันธ์

การรายงานผลการดำเนินงานและการประชาสัมพันธ์เป็นขั้นตอนสุดท้าย เพื่อสรุปภาพรวมของการดำเนินงานทั้งระบบให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ โดยดำเนินการดังนี้

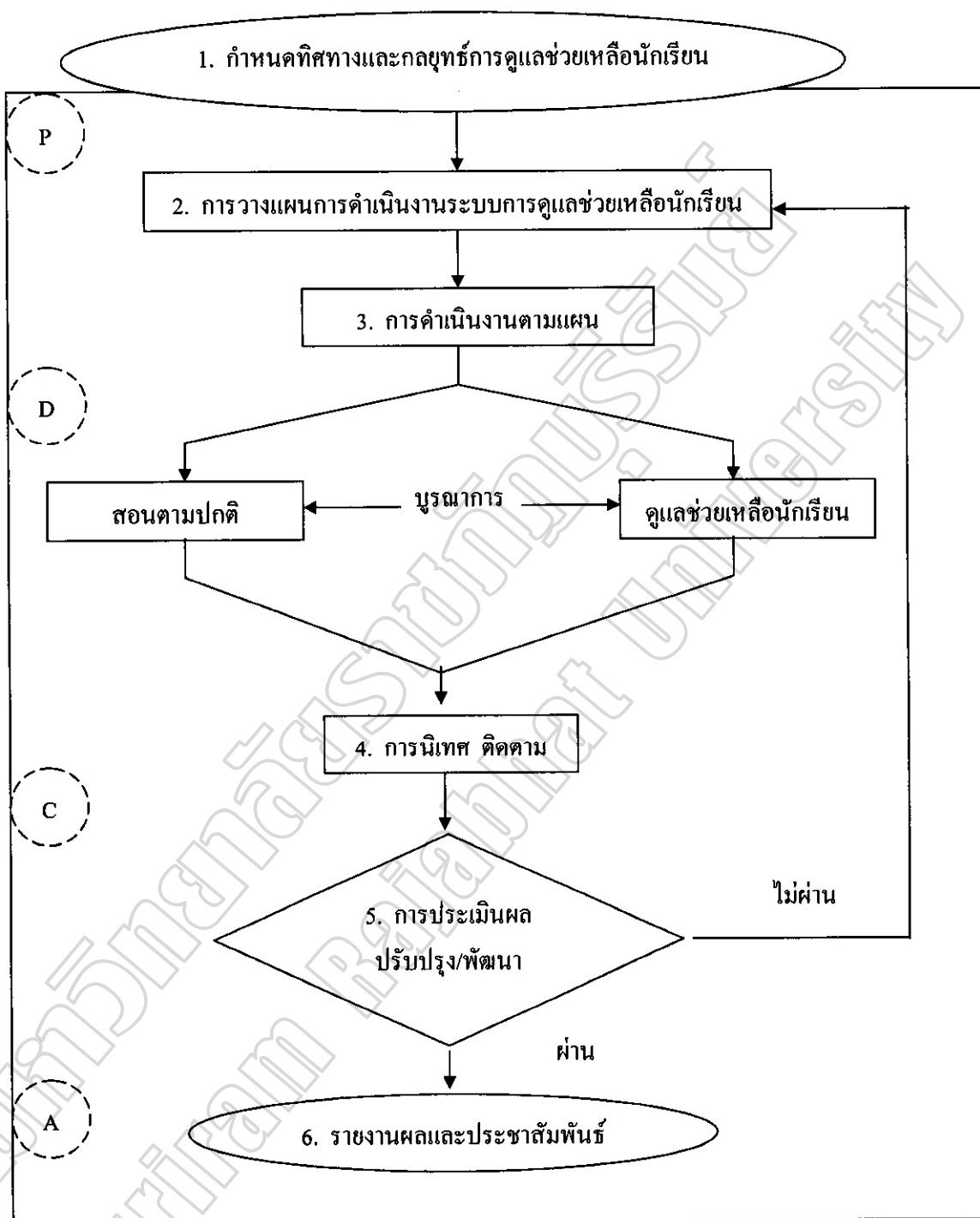
6.1 จัดทำรายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report) ตามระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

6.2 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยมีการประชาสัมพันธ์

6.3 รายงานการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

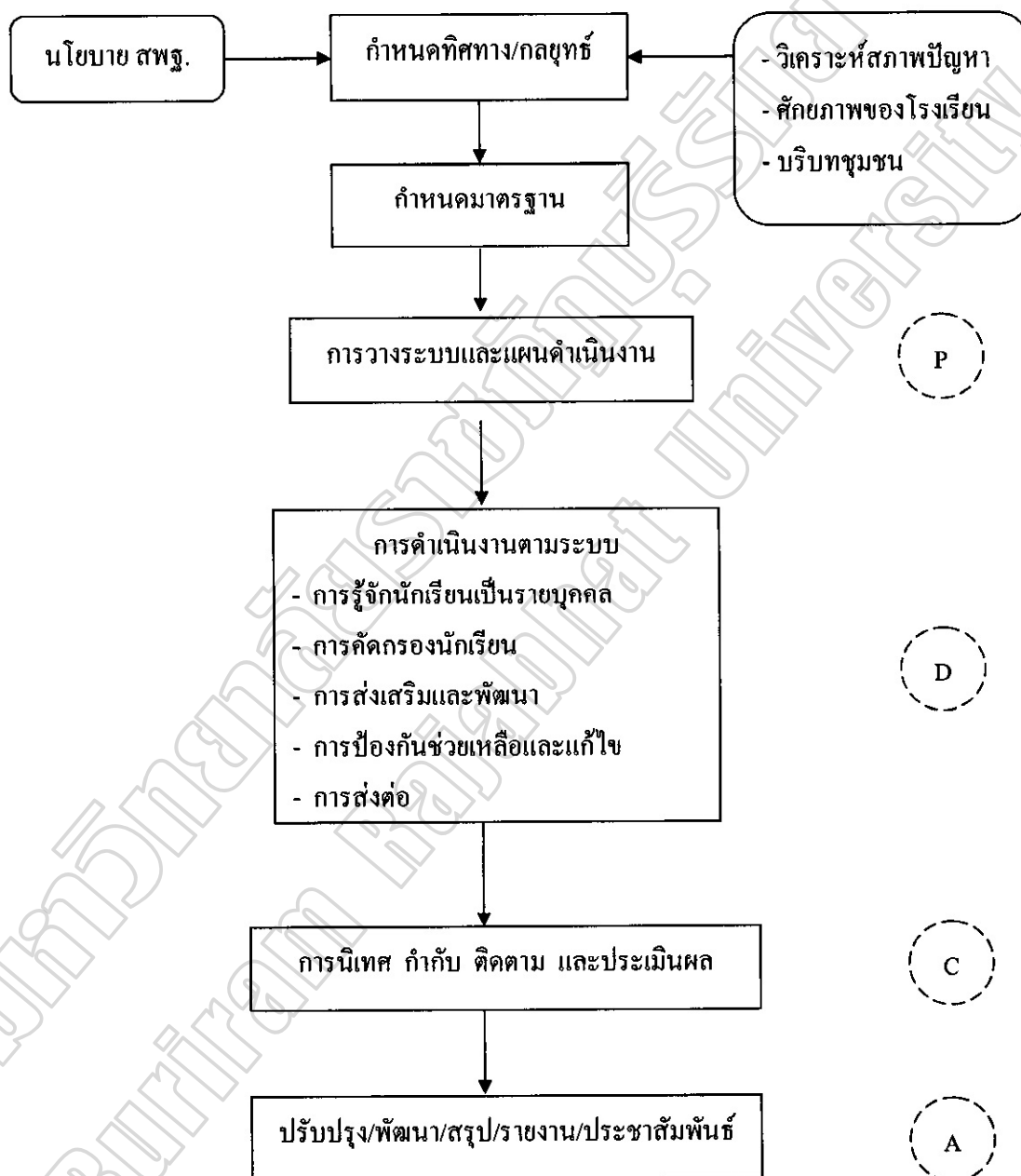
6.4 รายงานหน่วยงานต้นสังกัดต่อไป

ลักษณะการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับโรงเรียน ดังแสดงในภาพประกอบ 4 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 : 12)

ภาพประกอบ 2.4 การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับ โรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ก : 5) ได้เสนอแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยใช้หลักการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (PDCA) ดังแสดงในภาพประกอบ 5 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 ก : 5)

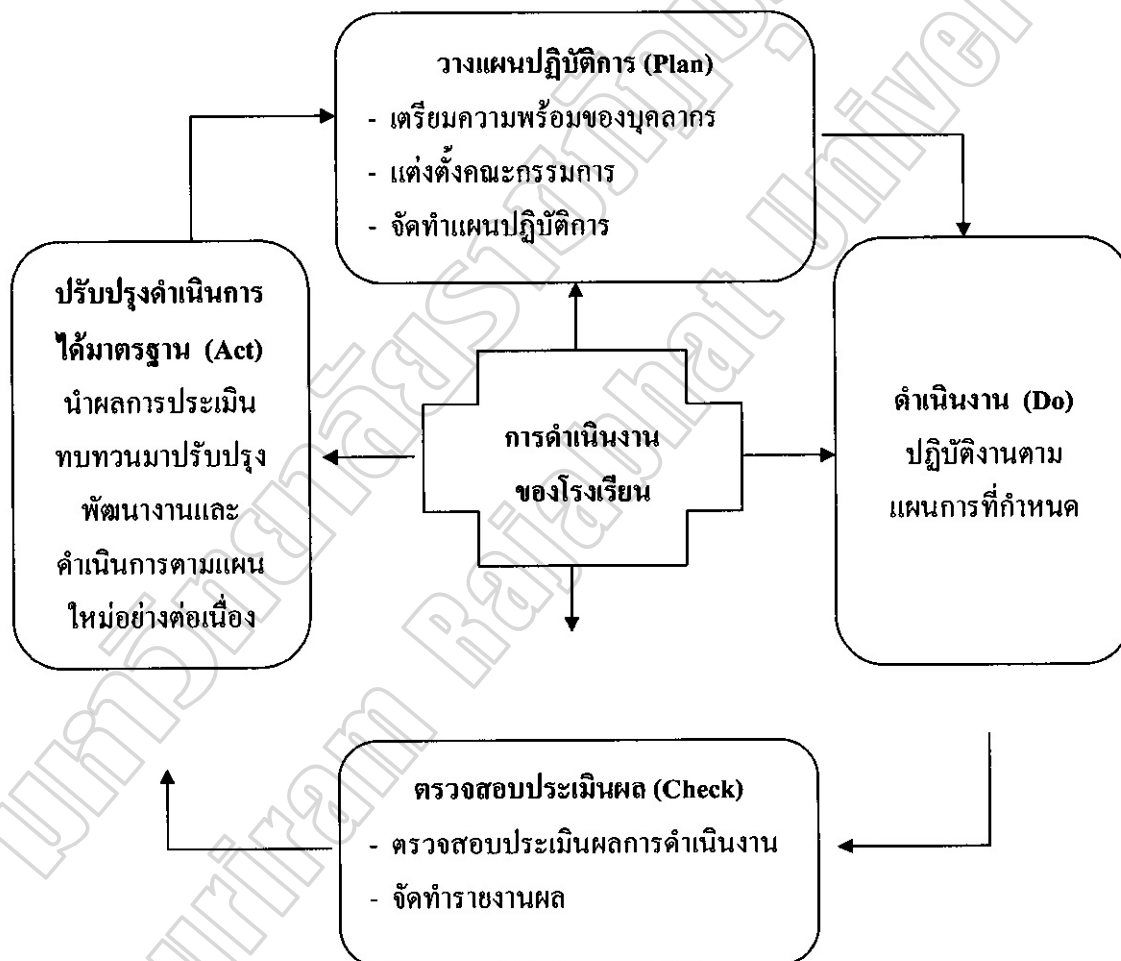
ภาพประกอบ 2.5 แนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

การประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสามัญศึกษา (2544 : 8) ได้กล่าวถึง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน เรื่อง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

1. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีขั้นตอนการดำเนินงาน โดยใช้หลักการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (PDCA) ดังแสดงในภาพประกอบ 6 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. 2544 : 8)

ภาพประกอบ 2.6 แนวการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

รายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินงาน โดยใช้หลักการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (PDCA) ดังกล่าวมีดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. 2544 : 8)

1. การวางแผนปฏิบัติการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 3 ขั้นตอน คือ

1.1 การเตรียมความพร้อมบุคลากรเพื่อให้ครูทุกคนเข้าใจว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เรื่องหนึ่งในหลาย ๆ เรื่อง ซึ่งเป็นงานที่ทำโดยปกติ ไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นการเพิ่มภาระและให้ยุ่งยากกับการตรวจสอบ ทบทวน ประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผนที่กำหนดไม่ต่อต้านเมื่อรับการประเมิน โดยคณะกรรมการประเมินของโรงเรียน ดังนั้นจึงควรเตรียมความพร้อมของครูทั้งทางด้านเจตคติที่ดีด้านความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการดำเนินงาน รวมทั้งการทำงานเป็นทีม

1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อให้มีบุคลากรรับผิดชอบในการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีหน้าที่ประสาน กำกับ ดูแลช่วยเหลือและสนับสนุนให้ทุกฝ่ายทุกคนทำงานร่วมกันและเชื่อมโยงกันเป็นทีมรวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความพร้อมของครูทั้งนี้โรงเรียนอาจจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่หรือมอบหมายให้คณะกรรมการประสานงานตามโครงสร้างบุคลากรของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบก็ได้

1.3 การจัดทำแผนการปฏิบัติการเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกคนทราบเป้าหมายการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการปฏิทินปฏิบัติงานในแต่ละภาคเรียนหรือ 1 ปีการศึกษา ที่แต่ละคนมีส่วนรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของคนซึ่งคณะกรรมการของโรงเรียนควรเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีแนวดำเนินการดังนี้

1.3.1 กำหนดเป้าหมาย เป้าหมายการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้ครูทุกคนได้มีส่วนร่วมหรือหากเป็นไปได้ผู้ปกครองและชุมชนควรมีส่วนร่วมเช่นกัน

1.3.2 กำหนดแนวการปฏิบัติงาน กำหนดกิจกรรมที่จะทำให้ชัดเจนเพื่อให้เป้าหมายบรรลุวัตถุประสงค์ คือ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมสำคัญ คือการดำเนินงานตามกระบวนการการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 องค์ประกอบ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาและการส่งต่อ

1.3.2.1 การกำหนดระยะเวลา และจำนวนครั้งไว้ในปฏิทินงาน โดยมีวิธีการประเมิน อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง

1.3.2.2 การกำหนดให้มีการนิเทศ ติดตามไว้ในการประชุมระดับอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง รวมทั้งบันทึกย่อการนิเทศติดตาม

1.3.2.3 กำหนดงบประมาณไว้ในแผนปฏิบัติการระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียน

2. การดำเนินงาน

จากแผนปฏิบัติการที่โรงเรียนกำหนดเรียบร้อยแล้ว ผู้บริหารและคณะครูทุกคนก็
ร่วมกันดำเนินการตามแผน โดยในระหว่างดำเนินงานผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนส่งเสริม
ให้ครูทุกคนทำงานอย่างมีความสุข และดำเนินการตามนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา. 2544 : 8)

2.1 จัดตั้งอำนวยการความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติงานตามระบบ
การดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 กำกับ ติดตาม ทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม รายหมวด ฝ่ายและระดับ เพื่อกระตุ้น
และส่งเสริมให้มีการดำเนินงานแผน

2.3 ให้การนิเทศ ให้คำปรึกษา แนะนำ เพื่อปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาอุปสรรค
ที่อาจจะมีส่วนร่วมทั้งการเชิงวิทยากร เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถให้แก่ครูทุกคนหรือให้ไป
รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานภายนอก

นอกจากนี้ ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนทุกฝ่าย และหัวหน้างานแต่ละระดับก็ควรดำเนินการ
การสนับสนุน ส่งเสริม ให้ครูทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข และทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อ
การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

3. การตรวจสอบประเมินผล

การตรวจสอบ ทบทวน ประเมินผลการดำเนินงาน เป็นกิจกรรมสำคัญที่จะทำให้เกิด
การพัฒนาเพราะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่มี
การตัดสินใจถูก - ผิด ซึ่งการติดตามตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงาน ตามระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนนั้น มีแนวดำเนินงาน 2 รูปแบบ คือ

3.1 ดำเนินการทุกระยะของการปฏิบัติงาน ด้วยการประชุม นิเทศ กำกับ ติดตาม
ในบรรยากาศร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันแก้ไขปัญหายุ่งยากที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานรวมทั้ง
ร่วมกัน วิธีช่วยเหลือนักเรียนโดยมีการประชุมร่วมกันในแต่ละระดับทุกสัปดาห์ อย่างน้อยสัปดาห์
ละ 1 ครั้ง มีการบันทึกและรายงานการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนา

3.2 ดำเนินอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยการประเมินเพื่อทบทวน
ซึ่งเป็นการดำเนินการโดยให้ครูที่ปรึกษาประเมินตนเอง และประเมินโดยผู้ประเมินจากระดับชั้น
อื่นๆ แต่ละระดับจะสลับกันประเมินกันและกันตามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินที่โรงเรียน
กำหนด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการตามนี้

3.2.1 คณะกรรมการประเมินผู้รับการประเมิน เพื่อเตรียมเอกสารเครื่องมือและหลักฐานต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานตามกำหนดการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และผลที่เกิดขึ้น เช่น ระเบียบสะสม สรุปรายงานการคัดกรองนักเรียน บันทึกการจัดกิจกรรม กิจกรรมโฮมรูม บันทึกการดูแลช่วยเหลือนักเรียน บันทึกการส่งต่อนักเรียน เป็นต้น โดยจัดเตรียมให้คณะกรรมการประเมินตรวจสอบในวันประเมิน รวมทั้งการจัดเตรียมสถานที่เพื่อรับการประเมินและการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ สังเกตนักเรียน ในระดับต่าง ๆ

3.2.2 ให้ผู้ประเมิน ประเมินผลตนเองโดยอาจใช้เครื่องมือแบบประเมินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรืออื่น ๆ เพื่อตรวจสอบการทำงานของตนเองในเบื้องต้น และนำผลการประเมินตนเองมาใช้ประกอบการประเมินคุณภาพภายใน

3.2.3 คณะกรรมการประเมินผู้สังเกต และสัมภาษณ์นักเรียนในระดับต่าง ๆ ตามวัน เวลา ที่กำหนด

3.2.4 ดำเนินการประเมินเพื่อการทบทวนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด โดยคณะผู้ประเมินเข้าใจความรู้สึกรู้สึกของผู้รับการประเมินทุกคน และมีศิลปะในการสัมภาษณ์ พูดคุยเพื่อให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริงที่เป็นความจริงมากที่สุด ผู้รับการประเมินมีความกระตือรือร้น ฟังพอใจ และเต็มใจที่รับการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพการทำงานของตนเอง โดยการใช้เทคนิคการพูดคุยสัมภาษณ์ ดังนี้

3.2.4.1 ระยะเวลาเปิดใจผู้ประเมินควรเริ่มต้น ด้วยการสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ด้วยการแนะนำตนเอง และคณะผู้ประเมิน ต่อจากนั้นบอกวัตถุประสงค์ของการประเมินและขอความร่วมมือ ในการพูดคุยแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์

3.2.4.2 ระยะเวลาค้นหาความจริง ผู้ประเมินควรใช้ศิลปะและทักษะการถาม ทักษะการฟัง ทักษะการสังเกต ทักษะการสรุปความ และทักษะการให้กำลังใจเพื่อให้ผู้รับการประเมินมีความรู้สึกที่ดี อบอุ่น ปลอดภัย ขณะที่ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา มีการซักถามข้อสงสัย และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ โดยผู้รับการประเมินเกิดความรู้สึกว่าเป็นช่วงเวลาที่มียุทธศาสตร์ มีประโยชน์มีแรงจูงใจที่จะปรับปรุงแก้ไข และพัฒนางานที่ทำให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ในการประเมิน

3.2.4.3 ระยะเวลาปิด คณะผู้ประเมินมีการประชุมร่วมกันเพื่อสรุปผลการประเมิน และรายงานให้ผู้รับการประเมินทราบโดยการชื่นชมภาพความสำเร็จของงานจุดเด่นของผลงาน และสิ่งที่ควรพัฒนาต่อไปและปิดการประเมินคุณภาพภายใน

3.2.5 คณะกรรมการประเมิน นำผลการประเมิน สรุป และจัดทำรายงานผลการประเมินของแต่ละระดับ เพื่อนำผลไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนามาตรฐานคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

4. การปรับปรุง ดำเนินการได้มาตรฐาน

คณะกรรมการประเมินร่วมกันประชุมวิเคราะห์ผลจากการรายงานการประเมินเพื่อ ทบทวน ปรัชญาหรือการปฏิบัติงาน กำหนดแนวทางสนับสนุนการดำเนินงานปรับปรุงแก้ไข ติดตามผลจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการดำเนินงานในภาคเรียน / ปีการศึกษาต่อไปและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผลการประกันการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. 2544 : 8)

ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนกรมสามัญศึกษาจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนชั้น เป็นหลักปฏิบัติ 6 ยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้ (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 14 - 15)

1. ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน มีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยต้องเป็นแกนหลักในการบริหารและดำเนินงานกับครูทุกคนในโรงเรียน เป็นผู้ผลักดันส่งเสริมสนับสนุนและประสานให้บุคลากรของโรงเรียนและหน่วยงานภายนอก ทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อพัฒนาระบบการประเมินตนเองรวมทั้งกำกับดูแลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด

2. ยุทธศาสตร์ในการทำงานเป็นทีม ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นเรื่องของครูทุกคนที่ต้องทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องและมีความเชื่อมโยงระหว่างภารกิจต่าง ๆ ของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ ด้านบริหาร ด้านบริการ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ต้องการ โดยต้องร่วมกันกำหนดเป้าหมายวางแผนการทำงาน ออกแบบ การประเมินตนเอง แล้วช่วยกันทำ และพัฒนาปรับปรุงโดยเรียนรู้แลกเปลี่ยนปรึกษาหารือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การทำงานเป็นทีมจะทำให้บุคลากรรู้สึกอบอุ่นสบายใจ ซึ่งถ้าโรงเรียนมีการทำงานเป็นทีมที่อย่างเข้มแข็ง ก็จะทำให้การประกันคุณภาพภายในมีความต่อเนื่องและยั่งยืน ถึงแม้จะเปลี่ยนผู้บริหารและบุคลากรบางคนก็ยังดำเนินการต่อไปได้เพราะทีมงาน

3. ยุทธศาสตร์การสร้างวัฒนธรรมตระหนักและความรู้ความเข้าใจ การที่โรงเรียนจะมีการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็งได้นั้น ทุกคนในทีมจะต้องมีความตระหนักและมองเห็นความสำคัญของการประเมินตนเองว่า เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน คุณภาพของ

โรงเรียน และคุณภาพของนักเรียน รวมทั้งจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจว่าการประเมินตนเอง ก็คือ งานในหน้าที่นั่นเองไม่ใช่งานที่เป็นภาระเพิ่มเติม นอกจากนั้นจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ กระบวนการประกันคุณภาพภายในด้วย จึงจำเป็นต้องสร้างความตระหนักและความรู้ ความเข้าใจ ให้กับบุคลากรทุกคน ของโรงเรียนโดยการนำของผู้บริหาร จัดประชุม ชี้แจง ฝึกอบรมและจัดให้มีการเรียนรู้จากเอกสาร คู่มือต่าง ๆ เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง

4. ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ โดยบุคลากรของโรงเรียนที่ร่วมกันทำงานเป็น ทีมนั้นจำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบ ในการวางแผนการดำเนินงาน ประสานและกำกับติดตาม การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความมั่นใจในการดำเนินงานจึงควรมอบหมายให้มีคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่ชัดเจนซึ่งอาจเป็นคณะกรรมการประสานงานที่มีอยู่แล้วตามระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนหรืออาจตั้งขึ้นมาใหม่ก็ได้ เพื่อรับผิดชอบเรื่องระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะ

5. ยุทธศาสตร์การวางแผนและการกำกับดูแลการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนจำเป็นต้องมีการวางแผนและการกำกับดูแลที่เป็นระบบซึ่งรวมถึงการนิเทศ การพัฒนาศักยภาพของครู หรือการสนับสนุนปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และจัดให้มีการประชุมตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรายงานความก้าวหน้าของงานที่ทำไปแล้ว และช่วยกันพัฒนางานให้มีคุณภาพต่อไป

6. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง นอกจากจะต้องทำงานกันเป็นทีมระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียนเองแล้ว ควรจะต้องทำงานร่วมกับบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานในเขตพื้นที่และหน่วยงานที่กำกับดูแล เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง และเป็นการระดมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย เพื่อช่วยกันพัฒนาคุณภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ นอกจากนั้น ควรมีการประชุมปรึกษาหารือกับโรงเรียนอื่น ๆ ในเขตพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ

มาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน (Road map) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ระยะเวลา 3 ปี เสริมสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยจัดให้มีมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้เป็นกรอบในการส่งเสริม กำกับ ดูแล ตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อการประเมินคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 13)

สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน การแนะแนว จิตวิทยา มาตรฐานและการประกันคุณภาพของหน่วยงานต่าง ๆ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 แผนพัฒนา การแนะแนวในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. (2545 - 2549) มาตรฐานการแนะแนว รวมทั้งมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสังเคราะห์จัดทำเป็น ร่างมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547 : 13)

หลังจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดประชุมระดม ความคิดระหว่างวันที่ 2 - 6 กันยายน 2547 โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ บุคลากรและผู้แทน หน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา บุคลากรทางการศึกษา ครูผู้สอน ทั้งภาครัฐและเอกชน จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ผู้แทนสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทยและ ข้าราชการสำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา เพื่อร่วมจัดทำมาตรฐานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน (ฉบับร่าง) ได้กรอบมาตรฐาน 3 ด้าน คือ ด้านกระบวนการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน และด้านบุคลากร จำนวน 3 มาตรฐาน 12 ตัวชี้วัด หลังจากนั้น คณะทำงานได้ประมวลผลและสังเคราะห์ความคิดเห็นของบุคลากรหลายฝ่าย และนำเสนอ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และได้จัดส่งมาตรฐานระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน (ฉบับร่าง) ให้กับหน่วยปฏิบัติในระดับพื้นที่ที่เป็นศูนย์แนะแนวเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษาที่เข้าร่วมประชุมระดมความคิด เมื่อวันที่ 2 - 6 กันยายน 2547 ซึ่งเป็น ผู้แทนหน่วยปฏิบัติจาก 4 ภาคภูมิศาสตร์ ผลการพิจารณาพบว่า หน่วยงานและสถานศึกษา ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับมาตรฐานฯ ฉบับร่างดังกล่าวข้างต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547 : 13)

เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาที่แบ่ง มาตรฐานออกเป็น 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย นอกจากนี้ จากการศึกษามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละหน่วยงานที่มีอยู่ก่อน พบว่า มาตรฐานที่ทุก หน่วยงานจัดทำขึ้นยึดแนวทางการดำเนินงานเชิงระบบ (ปัจจัย กระบวนการและผลผลิต) ดังนั้น มาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมี 3 ด้าน คือ ด้านนักเรียน มี 1 มาตรฐาน 5 ตัวชี้วัด ด้านกระบวนการ มี 1 มาตรฐาน 3 ตัวชี้วัดและมาตรฐานด้านปัจจัย มี 1 มาตรฐาน 4 ตัวชี้วัด

รวมทั้งหมด 3 มาตรฐาน 12 ตัวชี้วัด และเพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีแนวทางดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน และประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงได้จัดทำเกณฑ์ การประเมินไว้ ซึ่งเกณฑ์การประเมินนี้ แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ ระดับที่ 1 หมายถึง การตระหนักและเห็น ความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีแผนงานโครงการรองรับชัดเจน ระดับที่ 2 มีการดำเนินงานตามแผนงานโครงการระดับที่ 3 ที่ผลความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นรูปธรรมชัดเจน ระดับที่ 4 มีการดำเนินงานจนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 ค : 7)

1. มาตรฐานที่ 1 นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพและสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมี 5 ตัวชี้วัด คือ

1.1 ตัวชี้วัดที่ 1 รู้จักตนเองและพึ่งตนเอง

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 ร้อยละ 70 รู้ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ จุดเด่น จุดด้อย ของตนเอง

ระดับที่ 2 ร้อยละ 70 มีระดับที่ 1 และสามารถวิเคราะห์ ตัดสินใจเลือกเข้าร่วม กิจกรรมได้อย่างเหมาะสม

ระดับที่ 3 ร้อยละ 70 มีระดับที่ 2 กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์

ระดับที่ 4 ร้อยละ 70 มีระดับที่ 3 และแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

1.2 ตัวชี้วัดที่ 2 มีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขนิสัยที่ดี

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 ร้อยละ 70 มีน้ำหนัก ส่วนสูง ตามเกณฑ์มาตรฐาน (กรมอนามัย)

ระดับที่ 2 ร้อยละ 70 มีระดับที่ 1 และสามารถป้องกัน ดูแลสุขภาพตนเองได้

ระดับที่ 3 ร้อยละ 70 มีระดับที่ 2 และร่าเริง แจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ ปรับตัวได้

ระดับที่ 4 ร้อยละ 70 มีระดับที่ 3 และเป็นแบบอย่างที่ดี ให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นได้

1.3 ตัวชี้วัดที่ 3 มีทักษะชีวิต สามารถหลีกเลี่ยง ป้องกันภัย อันตราย และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 ร้อยละ 98 มีความรู้ความเข้าใจ ในสิ่งที่เป็นพิษภัย อันตราย และ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

ระดับที่ 2 ร้อยละ 98 มีระดับที่ 1 สามารถวิเคราะห์และจำแนกสิ่งที่เป็นพิษภัยอันตราย และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

ระดับที่ 3 ร้อยละ 98 มีระดับที่ 2 รู้เท่าทันและกล้าที่จะปฏิเสธ สิ่งที่เป็นพิษภัยอันตราย และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

ระดับที่ 4 ร้อยละ 98 มีระดับที่ 3 และสามารถชักชวนหรือส่งเสริมให้เพื่อนประพฤติตามแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม

1.4 ตัวชี้วัดที่ 4 เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และสังคม

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 ร้อยละ 70 รับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกของครอบครัว

ระดับที่ 2 ร้อยละ 70 มีระดับที่ 1 และปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา

ระดับที่ 3 ร้อยละ 70 มีระดับที่ 2 และปฏิบัติตามประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน และสังคม

ระดับที่ 4 ร้อยละ 70 มีระดับที่ 3 และเป็นแบบอย่างที่ดีของสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

1.5 ตัวชี้วัดที่ 5 มีเจตคติที่ดีและมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 ร้อยละ 70 รู้จักการทำงานและอาชีพ

ระดับที่ 2 ร้อยละ 70 มีระดับที่ 1 และรู้ความสนใจด้านอาชีพของตนเอง

ระดับที่ 3 ร้อยละ 70 มีระดับที่ 2 และมีแนวทางในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้

ระดับที่ 4 ร้อยละ 70 มีระดับที่ 3 และมีทักษะพื้นฐานและประสบการณ์ในการประกอบอาชีพที่ถนัดและสนใจ

2. มาตรฐานที่ 2 มีการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมี 3 ตัวชี้วัดคือ

2.1 ตัวชี้วัดที่ 1 มีการวางระบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 มีโครงสร้างการบริหารงาน

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และมีการคัดสรรและแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และมีแผนงาน โครงการ ปฏิทินปฏิบัติงานตามแผนที่ชัดเจน และจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

ระดับที่ 4 มีระดับที่ 3 และพัฒนาการดำเนินงานให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2.2 ตัวชี้วัดที่ 2 มีการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

2.2.1 มีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 มีการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการหลากหลาย

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และมีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และมีการวิเคราะห์และสรุปผล

ระดับที่ 4 มีระดับที่ 3 และมีการนำข้อมูลไปใช้ส่งเสริม พัฒนา

ช่วยเหลือนักเรียน

2.2.2 มีการคัดกรองนักเรียน

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 มีการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และมีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนครบ

ทุกคน

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และมีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็น

ระดับชั้น

ระดับที่ 4 มีระดับที่ 3 และมีการนำผลที่ได้จากการคัดกรองนักเรียน

จัดทำสารสนเทศระดับสถานศึกษาและนำไปใช้

2.2.3 มีการส่งเสริมพัฒนานักเรียนที่หลากหลาย

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 มีแผนงานโครงการกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียน

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และมีการปฏิบัติตามแผน

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และมีการประเมินสรุปผลและรายงานผล

ระดับที่ 4 มีระดับที่ 3 และมีการติดตามพฤติกรรมและพัฒนาศักยภาพ

ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

2.2.4 มีการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไข

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 มีการวางแผนให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมซ่อมเสริม

และสื่อสารกับผู้ปกครอง

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และมีกิจกรรม ป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขที่ สอดคล้องกับสภาพปัญหา

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และมีการติดตามผลการดูแลช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

ระดับที่ 4 มีระดับที่ 3 และนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ได้รับการ ป้องกันช่วยเหลือแก้ไขให้มีพฤติกรรมดีขึ้น

2.2.5 มีการส่งต่อนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาอย่างเป็นระบบ และมี เครือข่ายสหวิชาชีพ

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 เครือข่ายการส่งต่อภายในและภายนอก

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และมีการส่งต่อภายในและหรือภายนอกพร้อม ข้อมูลผลการช่วยเหลือเบื้องต้น

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และมีการติดตาม ประเมินผล สรุปผล รายงานผล การส่งต่อ

ระดับที่ 4 มีระดับที่ 3 และมีการปรับปรุง พัฒนาการส่งต่ออย่างเป็นระบบ และมีเครือข่ายสหวิชาชีพ

2.3 ตัวชี้วัดที่ 3 มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล รายงานผล

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 มีแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และมีการดำเนินงานตามแผน

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และมีการรายงานผล

ระดับที่ 4 มีระดับที่ 3 และมีการนำผลมาปรับปรุงและประชาสัมพันธ์

3. มาตรฐานที่ 3 มีบุคลากร สื่อ เครื่องมือ เพื่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โดยมี 4 ตัวชี้วัด คือ

3.1 ตัวชี้วัดที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 ผู้บริหารมีนโยบายการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และมีความรู้ความเข้าใจและให้ความสำคัญงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และมีการพัฒนาตนเองและพัฒนาางระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระดับที่ 4 มีระดับที่ 3 และมีการสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.2 ตัวชี้วัดที่ 2 ครูมีความสามารถในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 มีความรู้ความเข้าใจ

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และมีการพัฒนาตนเอง

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และสามารถปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

ระดับที่ 4 มีระดับที่ 3 และให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้ร่วมงานและสร้างเครือข่าย

ในการปฏิบัติงาน

3.3 ตัวชี้วัดที่ 3 ผู้ปกครอง ชุมชนให้ความร่วมมือเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 มีการติดต่อสื่อสารกับโรงเรียน

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในกิจกรรมการดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และมีเครือข่ายผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระดับที่ 4 มีระดับที่ 3 และมีแผนงาน โครงการ กิจกรรมในการดูแล ส่งเสริม

ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียน

3.4 ตัวชี้วัดที่ 4 มีสื่อ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน

ระดับที่ 1 มีสื่อ เครื่องมือสำหรับผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองในการรู้จักนักเรียน

เป็นรายบุคคล

ระดับที่ 2 มีระดับที่ 1 และมีสื่อ เครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองนักเรียน

ระดับที่ 3 มีระดับที่ 2 และมีสื่อ เครื่องมือที่ใช้ในการส่งเสริมพัฒนานักเรียน

ระดับที่ 4 มีระดับที่ 3 และมีสื่อ เครื่องมือที่ใช้ในการส่งค่อนักเรียน

เกณฑ์การประเมิน

ระดับที่ 1 มี 1 ข้อ

ระดับที่ 2 มี 2 ข้อ

ระดับที่ 3 มี 3 ข้อ

ระดับที่ 1 มีครบทุกข้อ

สรุปได้ว่า มาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าว มี 3 ด้าน คือ ด้านนักเรียน มี 1 มาตรฐาน 5 ตัวชี้วัด ด้านกระบวนการ มี 1 มาตรฐาน 3 ตัวชี้วัด และมาตรฐานด้านปัจจัย มี 1 มาตรฐาน 4 ตัวชี้วัด รวมทั้งหมด 3 มาตรฐาน 12 ตัวชี้วัด ซึ่งเกณฑ์การประเมินแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ ระดับที่ 1 หมายถึง การตระหนักและเห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีแผนงานโครงการรองรับชัดเจน ระดับที่ 2 มีการดำเนินงานตามแผนงานโครงการ ระดับที่ 3 ที่ผลความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรูปธรรมชัดเจน ระดับที่ 4 มีการดำเนินงานจนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

การศึกษาสภาพการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 1 เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

ธนู เพียรพิเศษ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพานพิทยาคม จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์ ที่ปรึกษาและนักเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับดี ด้านบริหารจัดการและการดำเนินงานอยู่ในระดับดี ด้านการวางแผนอยู่ในระดับดี ด้านการดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับดี ด้านการตรวจสอบและการประเมินผลอยู่ในระดับดี และด้านการปรับปรุงอยู่ในระดับดี และด้านที่สูงกว่าด้านอื่น ๆ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สำหรับความคิดเห็นของคณะกรรมการผู้ปกครองเกี่ยวกับการบริหารงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกด้านมีการดำเนินงานอยู่ในระดับดีและมีด้านที่สูงกว่าด้านอื่น ๆ คือ การคัดกรองนักเรียน

นฤมล จามรี (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พบว่าการสร้างความรู้ ความเข้าใจระบบการดูแลนักเรียนได้มีการประชุมชี้แจงการดำเนินงาน ระดับมาก และการประชุมปฏิบัติการการจัดทำแนวทางและการดำเนินงานพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการระดมความคิดเห็นในการหาแนวทางการดำเนินงานและสามารถกำหนดวิธีการดำเนินงานสามารถนำไปใช้ประกอบกับคู่มือการดำเนินงาน โครงการระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนได้ถูกต้องและโรงเรียนมีการบริหารจัดการและการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนมีการปฏิบัติปานกลาง

สมนึก นาห้วยทราย (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทางดงรัฐราษฎร์อุปถัมภ์ ผลการศึกษาพบว่า การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นจะต้องวางแผนอย่างเป็นระบบ มีกลยุทธ์ในการดำเนินงาน มีผู้ดำเนินการให้ชัดเจนและหน่วยงานแต่ละฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การดำเนินงานต้องประสานงานกับทุกฝ่าย มีการจัดอบรมให้ความรู้และทักษะต่าง ๆ มีระยะเวลากำหนดชัดเจน การดำเนินงานเป็นขั้นตอนนี้จะช่วยทำให้ การบริหารโครงการต่างๆ ประสบความสำเร็จ

เพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานอยู่ในระดับปฏิบัติได้ผลดี โดยคณะกรรมการเห็นความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมพบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นทำให้ครูต้องจัดทำเอกสารการรายงานต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ทำให้ครูต้องมีภาระในการกรอกข้อมูลเพิ่มขึ้น แต่ในขณะเดียวกันครูก็มีภาระงานที่ต้องปฏิบัติหลายด้านในโรงเรียนอยู่แล้วเป็นปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การไปเยี่ยมบ้านของนักเรียนนั้นใช้เวลามาก เพราะบ้านของนักเรียนอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน โรงเรียนไม่มีงบประมาณ 27 ในการสนับสนุนให้ครูไปเยี่ยมบ้านของนักเรียนและปัญหาที่สำคัญเป็นลำดับที่สาม คือ คณะกรรมการแต่ละทีมได้แก่ ทีมนำ ทีมประสานและทีมทำไม่ประสานงานกัน ขาดการวางแผนที่ดีตามแนวทาง ที่กระทรวงศึกษาธิการได้วางไว้ คณะกรรมการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่มีความรู้ความเข้าใจ ในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน บางส่วน ไม่ได้รับการอบรมในเรื่องนี้มาก่อน จึงทำให้ไม่เข้าใจ ในกระบวนการทำงาน แนวทางการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาไม่ชัดเจนว่าจะต้องดำเนินงานอย่างไร ในการดูแลนักเรียน และยังพบว่าขาดการนำเอาข้อมูลที่ครูที่ปรึกษาจัดทำมาดำเนินการแก้ไขนักเรียน ทั้งด้านการส่งเสริม การแก้ไขปัญหาและการส่งต่อ

กัลยา อาจฤทธิ์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรในสถานศึกษาและคณะผู้ปกครอง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณางานเป็นรายปัจจัย พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัย ด้านบุคลากรในสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูที่ปรึกษา ปัจจัยด้านการอบรมให้ความรู้ ปัจจัยด้าน คณะผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง ส่งผลต่อการดำเนินงานในระดับปานกลาง

ส่วนผลการเปรียบเทียบ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่แตกต่างกัน

ศุติดา ภักดีบุญ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการวิจัยพหุเทศะกรณีศึกษาของระบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการวางแผนการดำเนินงาน มีการรับทราบนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการและกำหนดโครงสร้างการทำงานที่เป็นระบบ การดำเนินการตามแผนมีการวิเคราะห์ปัญหา และความพร้อมของโรงเรียน การให้ความรู้แก่นักบุคลากร โดยการประชุม อบรม สัมมนา การคัดเลือกกิจกรรมในโครงการดำเนินการ โดยการประชุมบุคลากร และกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมี 5 ขั้นตอน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้ระเบียบสะสม การเยี่ยมบ้าน การคัดกรองนักเรียนแบ่งออกเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา การส่งเสริมและพัฒนาโดยการจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนได้แก่ กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดประชุมผู้ปกครอง และกิจกรรมที่แต่ละโรงเรียนจัด การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขได้แก่ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน การติดตามดูแลช่วยเหลือ การส่งต่อมี 2 ลักษณะ ได้แก่ การส่งต่อภายใน โรงเรียนและส่งต่อไปยังหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือนักเรียนต่อไป ปัจจัยสนับสนุนร่วมในการดำเนินงาน ประกอบด้วย การสนับสนุนจากบุคลากรฝ่ายบริหาร ความร่วมมือและความเสียสละของครูอาจารย์ ความร่วมมือจากผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน และการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคร่วม ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย ภาระงานที่เพิ่มขึ้นของครูอาจารย์ นักเรียนขาดความร่วมมือและขาดความตระหนักถึงความสำคัญ ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานร่วมกัน คือ การสร้างความตระหนักให้อาจารย์ที่ปรึกษาเห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและ มีทัศนคติเชิงบวกในการดำเนินงาน

ประภาศรี ศรีวงศ์พันธ์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประถมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนทุกขนาดมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนทุกขนาดมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน โรงเรียนทุกขนาดมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ยกเว้นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่ดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โรงเรียนทุกขนาดมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ยกเว้นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่ดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนทุกขนาดมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ที่ดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะ ครูมีภาระ

งานมาก ทำให้ไม่มีเวลาไปเยี่ยมบ้านนักเรียนและขาดงบประมาณ ผู้ปกครองไม่มีเวลามาพบครู เมื่อนักเรียนมีปัญหาและไม่เข้าใจ ในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ขาดการติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยให้ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการอบรมเพื่อพัฒนาครูทุกคนในสังกัด ควรมีการสนับสนุนงบประมาณให้มากขึ้น ควรจัดงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นระบบและดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ควรมีเครือข่ายผู้ปกครอง และควรมีการชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

พิงใจ รังคะวงษ์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนบ้านปงสนุก จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนบ้านปงสนุก จังหวัดลำปาง คือ ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านความรู้ ความเข้าใจและด้านความสามารถในการดำเนินกิจกรรมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยทั่วไปในระดับปานกลาง ในด้านความรู้ความเข้าใจ เมื่อแยกพิจารณาเป็นประเด็นย่อย พบว่า ครูมีปัญหาทางด้าน การจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ในด้านความสามารถพบว่า ครูมีปัญหาทางด้าน การเยี่ยมบ้าน การศึกษารายกรณีและสังคมมิติ ครูได้เสนอแนะ ทางแก้ปัญหาดังนี้ คือ ควรมีการจัดอบรมด้านความรู้ความเข้าใจและการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้แก่ครู ควรสนับสนุนงบประมาณและจัดรูปแบบในการเยี่ยมบ้านให้เหมาะสมและควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและจริงจัง

งานวิจัยต่างประเทศ

คลิก (Click. 1971 : 312 - A) ได้ศึกษาทัศนคติของอาจารย์ใหญ่จำนวน 475 คนและผู้ให้คำปรึกษาจำนวน 148 คน ที่กำลังปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐเท็กซัส ระหว่างปี 1969 - 1970 ทั้งอาจารย์ใหญ่และผู้ให้คำปรึกษาที่ทัศนคติตรงกัน ผลการศึกษาพบว่า การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล การให้คำปรึกษาแก่ครูผู้ปกครองมีความสำคัญมาก การให้ข้อเสนอแนะทางอาชีพการวางแผนการจัดหลักสูตรส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาการทางด้านร่างกายซึ่งเหล่านี้ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาคือการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลวางตัวบุคคลและการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาร้ายแรง บริการแนะแนวควรได้รับการปรับปรุงและขยายผลในโรงเรียนประถมศึกษาให้มากขึ้น

ฮิกกินส์ (Higgins. 1991 : 7075 - A) ได้ศึกษาทัศนคติของครูใหญ่ที่มีต่อโครงการแนะแนวของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐโอไฮโอผู้วิจัยใช้แบบสอบถามทำการสำรวจกับการรับรู้ของครูใหญ่ที่มีต่อ โครงการแนะแนวของตนผลการศึกษาพบว่าครูส่วนใหญ่

รับรู้ว่าครูแนะแนวของโรงเรียนกำลังให้บริการแนะแนวแก่นักเรียนครูส่วนมากรู้สึกว่ามีผู้ให้คำปรึกษาควรมีเวลา 31 - 56 เปอร์เซ็นต์ของเวลาทำงานให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล ครูใหญ่ให้ความเห็นว่าอัตราส่วนระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับนักเรียนควรเป็นผู้ให้คำปรึกษา 1 คนต่อนักเรียน 320 คน ครูใหญ่ส่วนมากเห็นว่ากรปรับปรุงโครงการแนะแนวให้ดีขึ้นคือการเพิ่มจำนวนผู้ให้คำปรึกษา

โมคาแรบ (Moukarab. 1991 : 3157 - A) ได้ศึกษาความต้องการแนะแนวของนักเรียนอายุ 14 - 18 ปี ในประเทศอียิปต์ซึ่งทำการศึกษาเฉพาะในเขตลิเบียผลการศึกษาพบว่านักเรียนในประเทศอียิปต์เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการแนะแนวภายใต้จุดประสงค์ 6 ประการคือการสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนการดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนรู้และการศึกษาของผู้ให้การช่วยเหลือการให้ข้อเสนอเทศ การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบ้านกับโรงเรียน การติดต่อประสานงานกับผู้ให้ความรู้ของโรงเรียนและหน่วยงานอื่นๆการให้ความช่วยเหลือหรือแก้ปัญหาของนักเรียน

ลีมาโนสกี (Lehmanowsky. 1991 : 1642 - A) ได้ศึกษาความต้องการ การบริการแนะแนวและการให้คำปรึกษาของนักเรียนจุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อนำผลการวิจัยสร้างความเข้าใจระหว่างนักเรียนครูผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับความต้องการบริการแนะแนวและการให้คำปรึกษาจากโรงเรียนของนักเรียนประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนครูผู้ปกครองผลการศึกษาพบว่านักเรียนต้องการบริการงานแนะแนวและการให้คำปรึกษาจากโรงเรียนลำดับจากมากไปหาน้อย คือโครงการพัฒนาวิชาชีพ วิธีตัดสินใจเลือกวิทยาลัยเพื่อศึกษาต่อ การเตรียมตัวเข้าไปทำงาน การสมัครงาน การฝึกงาน แนวทางการศึกษาต่อระดับสูง วิธีทำให้ผู้อื่นเข้าใจและยอมรับวิธีการเข้าใจและการยอมรับตนเอง

มาร์ติน (Martin. 2001 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเพื่อค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างตัวอย่างพฤติกรรมกลุ่มส่งเสริมการขยับยั้งหรือสกัดกั้นพฤติกรรม และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 9 - 13 ปี ในโรงเรียน พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองที่ไม่ได้ใช้โครงสร้างเฉพาะในช่วงเกรด 7 - 8 พบว่า คำมีชยฐานไม่ต่างกันแสดงว่าโครงสร้างมีความสัมพันธ์น้อยมากต่อการเปลี่ยนแปลงการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน อย่างไรก็ตามพบว่า มีความดีของข้อมูลนักเรียนที่ไม่ได้ร่วมทดสอบมาแล้วในเกรด 6 ซึ่งแนวโน้มนี้พิสูจน์ได้ทั้งในเด็กชายและหญิง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเบื้องต้น สรุปได้ว่าระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนนั้นมีปัจจัยหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มี
ประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ แต่จะมากน้อยเพียงใดก็ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยและบริบทของ
สถานศึกษานั้น ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University